

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Davida Hipšra a soudců Tomáše Foltase a Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **K. Z.**, zastoupen Mgr. Bc. Adamem Ptašnikem, Ph.D., advokátem se sídlem Nádražní 308/3, Ostrava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 28. 2. 2023, č. j. 36 Ad 5/2022-144,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 17. 8. 2022, č. j. X (dále též „napadené rozhodnutí“), žalovaná zamítla námitky stěžovatele a potvrdila své rozhodnutí ze dne 29. 6. 2022, č. j. X (dále též „prvostupňové rozhodnutí“), kterým nově stanovila výši starobního důchodu vypláceného stěžovateli tak, že od červnové splátky 2022 splatné dne 24. 6. 2022 mu náleželo 15 837 Kč měsíčně (základní výměra byla navýšena na 3 900 Kč měsíčně a procentní výměra na 11 937 Kč měsíčně).

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalované žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích, který ji shora označeným rozsudkem zamítl. Rozsudek krajského soudu, stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

[3] Krajský soud poukázal na to, že Nejvyšší správní soud ve skutkově a právně téměř totožných věcech rozhodoval v minulosti již vícekrát (řízení vedena u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 3 Ads 15/2013, sp. zn. 2 Ads 121/2015, sp. zn. 1 Ads 171/2016, sp. zn. 2 Ads 98/2018 a sp. zn. 7 Ads 228/2018). Opakovaně pak bylo ve skutkově a právně obdobných věcech rozhodováno také Ústavním soudem (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 2. 2012, sp. zn. IV. ÚS 447/12, ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1079/12, a zejména

usnesení ze dne 9. 12. 2014, sp. zn. I. ÚS 281/14 a ze dne 12. 5. 2021 sp. zn. II. ÚS 878/2021).

[4]

[5] V řízení zahájeném skupinou senátorů pod sp. zn. Pl. ÚS 47/18 pak Ústavní soud zamítl náležením ze dne 12. 5. 2020 návrh na zrušení § 67 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále též „zákon o důchodovém pojištění“) a odmítl návrh na zrušení § 67 odst. 1, odst. 3 až odst. 16 a § 67a zákona o důchodovém pojištění. Naposledy ve věci obdobných námitek rozhodl Ústavní soud dne 12. 5. 2021 pod sp. zn. II. ÚS 878/21.

III.

[6] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále též „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a), b), d) a e) s. ř. s. Stěžovatel protiprávnost rozhodnutí žalované spatřoval v tom, že k valorizaci dojde v červnové splátce důchodu pro rok 2022 v různých termínech, tedy konkrétně v jeho případě od 24. 6. 2022. Jiní příjemci dávek starobního důchodu mají termíny splatnosti červnové splátky dříve, a proto je jim důchod valorizován od dřívějšího data. Napadeným rozhodnutím tak žalovaná postupovala v rozporu s ústavně garantovanou zásadou rovnosti. Dochází *de facto* k nabytí účinnosti právní normy pro různé občany (důchodce) v různý den, což zapříčiní, že některému důchodci na 1. – 7. ledna (počítaje od začátku roku) nikdy nic nedá, zatímco jiným podstatnou část tohoto (na 2. – 7. ledna) dala. Podobně pak jiným na 8. – 23. ledna nedá to, co dala důchodci s termínem 8. den v měsíci. Naopak zdůraznil, že v některých případech důchodce dostane na určitou část měsíce důchod dvakrát, neboť počet dnů, na které důchodce dostane důchod dvakrát, je přímo úměrný dni výplatního termínu. Nebyla zodpovězena otázka, zda je § 67 zákona o důchodovém pojištění v souladu s Ústavou, neboť nemůže zajistit rovnost všech důchodců. Namítal, že nebyl proveden důkaz znaleckým posudkem. Poukazoval přitom na nález Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 47/18, který za dané situace nemůže obstát a je na místě, aby se Ústavní soud věcí zabýval znovu. Měl za prokázané, že si důchodci nejsou rovni, neboť jim jsou důchodové splátky vypláceny na rok, avšak nikoliv dle stejných pravidel. Přejít z klouzavého roku na kalendářní problémy neodstraní. Dle jeho názoru si stát neuvědomuje, že zatímco měl vždy 24. prosince předplacený důchod ještě na více než třetinu ledna, svou novelou o tyto „zálohy“ přijde. Poslední důchody vyplatí již 14. prosince, ale na leden nebude mít předplacenou ani korunu. Stěžovatelem navrhovaný „předplatek“/doplatek je v tuto chvíli žádoucí a nemůže způsobit nerovnost mezi důchodci. Z uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[7] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti podrobně vysvětlila princip valorizace důchodů. I přes různé dny splatnosti důchodů je v kalendářním roce vypláceno vždy 12 důchodových splátek pouze s tím rozdílem, že důchodce s dřívějším výplatním termínem bude mít peníze k dispozici dříve než důchodce s výplatním termínem pozdějším. Neznamená to však, že by na část valorizovaných prostředků nikdy nedošlo. Napadený

pokračování

rozsudek soudu považovala za správný, zákonný, dostatečně odůvodněný. Navrhla, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

V.

[8] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Následně se zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, jinak by ji odmítl jako nepřijatelnou (§ 104a odst. 1 s. ř. s. a čl. II zákona č. 77/2021 Sb.).

[9] Nejvyšší správní soud předně shledal, že se uvedená právní úprava na nyní projednávanou věc užije; krajský soud rozhodl po nabytí účinnosti novely s. ř. s. (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, ze dne 14. 7. 2021, ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021-31, ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021-33). Vymezením neurčitého právního pojmu „*podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele*“ se již zdejší soud zabýval při výkladu § 104a s. ř. s. ve znění účinném od 13. 10. 2015 do 31. 3. 2021 (viz usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS). Novelou s. ř. s. provedenou zákonem č. 77/2021 Sb. (s účinností od 1. 4. 2021) byl rozšířen okruh případů, při jejichž přezkumu Nejvyšší správní soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti. Nově se nejedná jen o věci azylu, resp. o věci mezinárodní ochrany, nýbrž o všechny věci, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce. Tato změna nezakládá žádný rozumný důvod měnit kritéria přijatelnosti kasační stížnosti (shodně již zmínka v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 6. 2021, č. j. 1 As 124/2021-28). Při rozhodování o (ne)přijatelnosti kasační stížnosti proto kasační soud i nadále vychází z judikatorně ustálených kritérií (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS), jež pramení ze závěrů usnesení č. j. 1 Azs 13/2006-39.

[10] Nejvyšší správní soud tedy kasační stížnost přijme k meritornímu přezkumu v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to 1) z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo překonání judikatury, nebo 2) v případě zásadního právního pochybení krajského soudu. Stěžovatel nepředestřel žádnou právní otázku, jež by mohla mít obecný dopad na rozhodovací činnost krajských soudů a k níž by se měl Nejvyšší správní soud vyslovit za účelem sjednocování judikatury. Takovou otázku soud nedovodil ani z obsahu napadeného rozsudku či ze soudního a správního spisu. V projednávané věci proto zdejší soud podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele neshledal.

[11] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[12] Na úvod je třeba zdůraznit, že kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví (§ 102 s. ř. s.). Z toho plyne, že aby byla kasační stížnost způsobilá k projednání, musí kvalifikovaně zpochybňovat právě rozhodnutí krajského soudu. Kasační přezkum je

možný jen v rozsahu, v jakém k tomu stěžovatel svou formulací kasačních námitek vytvoří prostor. K tomu kasační soud předesílá, že stěžovatel své námitky směřující do nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí (či jiné vady řízení mající vliv na zákonnost rozhodnutí) uplatnil v obecné rovině. K takto koncipovaným námitkám se však mohl Nejvyšší správní soud vyjádřit rovněž pouze obecně. Soud není povinen ani oprávněn domýšlet argumenty za stěžovatele. Takovým postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by roli advokáta. K tomu srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Afs 57/2011-95, ze dne 22. 4. 2014, č. j. 2 Ads 21/2014-20, ze dne 27. 10. 2010, č. j. 8 As 22/2009-99, ze dne 18. 6. 2008, č. j. 7 Afs 39/2007-46, ze dne 17. 12. 2008, č. j. 7 As 17/2008-60).

[13] Nejvyšší správní soud se předně zabýval namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku. Pouze je-li napadený rozsudek přezkoumatelný, může Nejvyšší správní soud přistoupit k věcnému hodnocení uplatněných námitek. K tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů se v obecné rovině Nejvyšší správní soud mnohokrát vyjádřil (viz např. rozsudky ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS, nebo ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, č. 689/2005 Sb. NSS). Má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný, jak uvažil o pro věc zásadních a podstatných skutečnostech, resp. jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodných skutečností, proč považuje právní závěry účastníků řízení za nesprávné a z jakých důvodů považuje pro věc zásadní argumentaci účastníků řízení za lichou (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, a ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06 nebo rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003-130, č. 244/2004 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004-62, a ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008-75). Těmto požadavkům napadený rozsudek krajského soudu dostál. Zdejší soud je toho názoru, že argumentace krajského soudu je řádně a logicky odůvodněna, přičemž tyto závěry mají oporu jak ve spisovém materiálu, tak v platné právní úpravě.

[14] Podstatou kasační stížnosti (stejně jako podaných námitek a žaloby) je tvrzení stěžovatele o porušení zásady rovnosti mezi poživateli dávek důchodového pojištění spočívající v tom, že valorizace těchto dávek probíhá podle § 67 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, přičemž den splátky v kalendářním měsíci lednu (potažmo v červnu) není pro všechny poživatele důchodů stejný. Stěžovatel tak kasační stížností napadá dosavadní výklad předmětného ustanovení, jak jej učinil zdejší soud v rozsudcích ze dne 20. 11. 2013, č. j. 3 Ads 15/2013-71, ze dne 22. 10. 2015, č. j. 2 Ads 121/2015-49, ze dne 13. 4. 2017, č. j. 1 Ads 171/2016-39, ze dne 21. 7. 2020, 7 Ads 228/2018-45 a ze dne 27. 1. 2021, č. j. 2 Ads 98/2018-50, tj. v obdobných věcech stěžovatelovy manželky. Stěžovatel i jeho manželka (jejímž obecným zmocněncem je právě stěžovatel) se obrací na správní soudy s žalobami a kasačními stížnostmi směřujícími proti rozhodnutí žalované o zvýšení důchodu opakovaně. Stěžovatel se spolu se svojí manželkou též opakovaně obrací i na Ústavní soud (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 2. 2012, sp. zn. IV. ÚS 447/12, ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1079/12, ze dne 9. 12. 2014, sp. zn. I. ÚS 281/14 a naposledy ze dne 12. 5. 2021, sp. zn. II. ÚS 878/21). Ačkoli se v případě shora uvedených řízení jednalo o zvýšení důchodu v rámci tzv. řádných

pokračování

valorizací, a to důchodu invalidního, jsou závěry vyslovené v citovaných rozhodnutích přenositelné i na nyní souzenou věc.

[15] Pro posouzení je zásadní nálezn Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 47/18, jímž uvedený soud zamítl návrh skupiny 41 poslanců Poslanecké sněmovny (dále jen „navrhovatelka“) na zrušení § 67 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Podstatou argumentace byla námitka, že za situace, kdy poživatelé důchodu mají den splatnosti splátky důchodu v rámci kalendářního měsíce stanoven různě, přičemž důchod pobírají nikoliv za kalendářní měsíce, nýbrž za „klouzavé měsíce“ počínající takovýmto dnem splatnosti, pak oprávnění s pozdějším datem splatnosti dostanou zvýšený důchod za méně dní kalendářního měsíce ledna oproti oprávněným s datem dřívějším.

[16] Ústavní soud mimo jiné konstatoval, že reálný výsledek napadené právní úpravy je takový, že *„všichni poživatelé důchodu dostávající před valorizací stejný důchod dostanou bez ohledu na termín jeho výplaty vyplacenu i v návaznosti na každoroční valorizaci stejnou částku. Jednoduše řečeno, všichni ve stejném postavení dostávají stejně, a tedy jsou si (s výjimkou rozdílnosti data výplaty, která však není předmětem přezkumu) zcela rovni. Ústavní soud za této situace dále nepokračoval v provádění testu rozumnosti (potažmo proporcionality), protože zde vůbec není žádného zásahu do základních práv a svobod, jehož ústavněprávní přijatelnost by bylo namíste blíže posuzovat. Právní úprava je z pohledu navrhovatelkou uváděných základních práv a svobod zcela neutrální, žádným způsobem tato práva neomezuje, tím spíše pak ne způsobem, který by byl pro nějaké poživatele důchodu nebo jejich skupinu nějakým způsobem diskriminující.“*

[17] Ústavní soud proto dospěl k závěru, že *„posuzovaná právní úprava neporušuje čl. 1, čl. 3 odst. 1 Listiny ani základní práva a svobody zaručené v čl. 11 odst. 1 a čl. 30 odst. 1 Listiny. Napadená ustanovení nezakládají jakoukoliv navrhovatelkou namítanou nerovnost, ba dokonce naopak, kdyby jejich zrušení vedlo k přijetí právní úpravy, jakou navrhovatelka naznačuje, mohlo by to do mechanismu zvyšování důchodů vnést prvky neodůvodněné svévole, nerovnosti a vést k tomu, že by uvedená práva byla porušována.“*

[18] S ohledem na výše uvedené závěry Ústavního soudu je zřejmé, že argumentace stěžovatele, že postupem žalované v souladu s § 67 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, kdy podle nařízení vlády č. 35/2022 Sb., žalovaná zvýšila vyplácený důchod od červnové splátky (tj. v případě stěžovatele od 24. 6. 2022), došlo k porušení zásady rovnosti mezi poživateli dávek důchodového pojištění, nemůže neobstát. Krajský soud proto nepochybil, pokud žalobu zamítl jako nedůvodnou. Jelikož smyslem soudního přezkumu není opakovat již dříve vyřčené, Nejvyšší správní soud odkazuje v podrobnostech na shora uvedené rozsudky, ve kterých se již obdobnou argumentací zabýval a současně na napadený rozsudek. Na těchto závěrech pak nemůže ničeho změnit ani nálezn Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 878/21, jímž byla ústavní stížnost a návrhy s ní spojené odmítnuty, včetně argumentace znaleckým posudkem zpracovaným Ing. Jiřím Vlkem. Krajský soud v bodě 26 řádně zdůvodnil, z jakého důvodu nepřistoupil k provedení důkazu znaleckým posudkem. Na uvedených závěrech nic nemění ani novelizace ustanovení § 67 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění provedená zákonem č. 469/2020 Sb. a účinná od 1. 1. 2022.

[19] V souvislosti novou právní úpravou je nutno dodat, že valorizace není samostatnou dávkou. Jedná se o zvýšení základní a procentní výměry vyplácených důchodů, tj. důchod vyplácený v různých výplatních termínech se zvýší podle příslušného nařízení vlády. Novou právní úpravou došlo k upřesnění, že se důchody zvyšují „od 1. ledna kalendářního roku“, bez ohledu na to, kdy jsou vypláceny a kdy se fakticky připočte procentní výměra vypláceného důchodu. Valorizační rok je nyní shodným časovým obdobím pro všechny důchodce. Jediným rozdílem mezi důchodci s různým termínem výplaty je skutečnost, že někteří dosáhnou na částky, které jsou valorizovány dle § 67 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, dříve, než jiní – budou tak mít valorizovanou důchodovou dávku k dispozici dříve (nikoli déle). Soulad této úpravy s Ústavou již Ústavní soud též naznačil, když uvedl, že *„Jsou to právě změny právní úpravy, po kterých navrhopatelka volá, které by v těchto směrech mohly přinést výraznou změnu k horšímu, totiž narušit současný spravedlivý systém a bezdůvodně znevýhodnit jedny účastníky důchodového pojištění proti účastníkům jiným a potencionálně vést právě k takovým neodůvodněným zásahům do ústavně zaručených základních práv a svobod, na které si navrhopatelka stěžuje, a které by mohly být důvodem ke zrušení právní úpravy Ústavním soudem.“* (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2020, Pl. ÚS 47/18). Stěžovatel nijak neprokázal, že by jím navržený systém „předplatku“/doplatku k valorizaci (za období, kdy mu údajně nebude valorizace vyplacena) byl jakkoliv spravedlivější, přehlednější a srozumitelnější než rozhodná právní úprava.

[20] Závěry krajského soudu odpovídají ustálené rozhodovací praxi a Nejvyšší správní soud k nim nemá výhrady. Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že neshledal existenci žádné právní otázky, která by svým významem přesahovala vlastní zájmy stěžovatele, jakož ani existenci pochybení takové intenzity, která by mohla vést k přijatelnosti kasační stížnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2021, č. j. 10 As 222/2021-39).

[21] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl.

[22] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 2 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované nebyla náhrada nákladů řízení přiznána, protože předmětem řízení byla věc týkající se důchodového pojištění stěžovatele.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. března 2024

David Hipšr
předseda senátu